TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2008 m. lapkričio 6 d.*

Byloje C-203/07 P

dėl 2007 m. balandžio 16 d. pagal Teisingumo Teismo statuto 56 straipsnį pateikto apeliacinio skundo,

Graikijos Respublika, atstovaujama P. Mylonopoulos, S. Trekli ir Z. Stavridi, nurodžiusi adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

apeliantė,

dalyvaujant kitai proceso šaliai:

Europos Bendrijų Komisijai, atstovaujamai I. Zervas ir D. Triantafyllou, nurodžiusiai adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

atsakovei pirmojoje instancijoje,

* Proceso kalba: graikų.

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas C. W. A. Timmermans, teisėjai J.-C. Bonichot, J. Makarczyk (pranešėjas), P. Kūris ir L. Bay Larsen,

generalinis advokatas J. Mazák,
posėdžio sekretorė C. Strömholm, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2008 m. kovo 5 d. posėdžiui,

susipažinęs su 2008 m. gegužės 8 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Apeliaciniu skundu Graikijos Respublika prašo Teisingumo Teismo panaikinti, kiek tai susiję su jos dalyvavimo projekte Abudža II skola, 2007 m. sausio 17 d. Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Graikija prieš Komisiją* (T-231/04, Rink. p. II-63, toliau – skundžiamas sprendimas), kuriuo buvo atmestas ieškinys dėl 2004 m. kovo 10 d. akto, kuriuo Europos Bendrijų Komisija atliko Graikijos Respublikos mokėtinų sumų, atsiradusių dėl jos dalyvavimo statybos projektuose, susijusiuose su

Komisijos ir kai kurių Europos Sąjungos valstybių narių diplomatine atstovybe Abudžoje (Nigerija), išieškojimą tarpuskaitos būdu, (toliau – ginčijamas aktas) panaikinimo.

Teisinis pagrindas

Tarptautinė teisė

2 1969 m. gegužės 23 d. Vienos konvencijos dėl tarptautinių sutarčių teisės (toliau – Vienos konvencija) 18 straipsnyje numatyta:

„Įsipareigojimas nepažeisti sutarties objekto ir tikslo iki jos įsigaliojimo

Valstybė privalo susilaikyti nuo veiksmų, kurie pažeistų sutarties objektą ir tikslą, jei:

a) ji yra pasirašiusi sutartį ar pasikeitusi sutartį, kuri vėliau turi būti ratifikuota, priimta ar patvirtinta, sudarančiais dokumentais, iki to laiko, kol valstybė aiškiai pareiškia neketinanti tapti sutarties šalimi; arba

b) jei ji yra išreiškusi sutikimą laikyti sutartį įpareigojančia iki jai įsigaliojant, su sąlyga, kad sutarties įsigaliojimas nėra be pagrindo uždelsiamas.“

3 Vienos konvencijos 31 straipsnyje sakoma:

„Bendra aiškinimo taisyklė

1. Sutartis aiškinama laikantis geros valios principų, atsižvelgiant į joje vartojamų sąvokų įprastinę reikšmę sutarties kontekste ir atsižvelgiant į sutarties objektą bei tikslą.

2. Aiškinant sutartį, jos kontekstą, be teksto, preambulės ir priedų, sudaro:

a) visi su ta sutartimi susiję susitarimai, sudaryti tarp visų tos sutarties šalių dėl jos sudarymo;

b) visi dokumentai, kuriuos pasirašė viena ar kelios tos sutarties šalys dėl jos sudarymo ir kuriuos kitos tos sutarties šalys priėmė kaip su sutartimi susijusius dokumentus.

3. Be sutarties konteksto, dar atsižvelgiama į:

a) visus vėlesnius susitarimus, tos sutarties šalių sudarytus dėl jos aiškinimo ar jos nuostatų taikymo;

b) visą vėlesnę tos sutarties taikymo praktiką, kuri išreiškia tos sutarties šalių sutarimą dėl sutarties aiškinimo;

c) visas šalių tarpusavio santykiams taikytinas atitinkamas tarptautinės teisės normas.

4. Atskirai sąvokai gali būti suteikta speciali reikšmė, jei yra nustatyta, kad to pageidauja sutarties šalys.“

Bendrijos teisė

4 2002 m. birželio 25 d. Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 dėl Europos Bendrijų bendrajam biudžetui taikomo finansinio reglamento (OL L 248, 2002, p. 1, toliau – Finansinis reglamentas) 71 straipsnio 1 ir 2 dalyse sakoma:

„1. Gautinų sumų nustatymas – tai veiksmas, kuriuo įgaliotas ar perįgaliotas leidimus duodantis pareigūnas:

a) patikrina ir nustato, kad skola yra;

b) nustato arba patikrina skolos tikrumą ir jos sumą;

c) patikrina sąlygas, kuriomis skola turi būti sumokėta.

2. Komisijai mokami nuosavieji ištekliai bei tikrai patvirtinta tiksli gautina suma nustatoma apskaitos pareigūnui siunčiamame vykdomajame rašte sumoms išieškoti, o po to skolininkui siunčiamoje debeto avizoje; abu dokumentus parengia leidimus duodantis pareigūnas.“

5 Pagal Finansinio reglamento 72 straipsnio 1 dalį:

„Leidimas išieškoti sumas – tai veiksmas, kuriuo įgaliotas ar perįgaliotas leidimus duodantis atsakingas pareigūnas, išduodamas vykdomąjį raštą sumoms išieškoti, nurodo apskaitos pareigūnui išieškoti gautiną sumą, kurią jis yra nustatęs.“

6 Finansinio reglamento 73 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Apskaitos pareigūnas veikia pagal vykdomuosius raštus gautinoms sumoms, tinkamai išduotus atsakingo leidimus duodančio pareigūno. Jis tai daro tinkamai, siekdamas užtikrinti, kad Bendrijos gautų savo įplaukas, ir rūpinasi jų teisių apsauga.

Apskaitos pareigūnas išieško sumas, į Bendrijos reikalavimus skolininkui įskaitydamas tolygią tikrai ir tiksliai nustatytą sumą, kurią pačiam skolininkui turi grąžinti Bendrijos.“

7 Pagal 2002 m. gruodžio 23 d. Komisijos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 2342/2002, nustatančio išsamias Reglamento Nr. 1605/2002 įgyvendinimo taisykles (OL L 357, p. 1), 78 straipsnio 1 ir 2 dalis:

„1. Atsakingojo leidimus išduodančio pareigūno gautinos sumos nustatymas reiškia, kad pripažįstama Bendrijų teisė reikalauti, kad skolininkas sumokėtų skolą.

2. Skolos vykdomojo rašto išdavimas – tai veiksmas, kuriuo atsakingasis leidimus duodantis pareigūnas nurodo apskaitos pareigūnui susigrąžinti nustatytą sumą.“

8 Reglamento Nr. 2342/2002 79 straipsnyje numatyta:

„Siekdamas nustatyti gautiną sumą, atsakingasis leidimus išduodantis pareigūnas užtikrina, kad:

a) gautina suma yra tikra ir jai netaikomos jokios sąlygos;

b) gautiną sumą sudaro tam tikra nustatyta, tiksliai išreikšta grynaisiais pinigais suma;

c) gautinos sumos terminas jau yra suėjęs, ir jai netaikomas joks išmokėjimo laikas;

d) skolininko rekvizitai yra teisingi;

e) susigrąžintina suma yra įrašyta į teisingą biudžeto straipsnį;

f) pirminiai dokumentai yra tvarkingi; ir

g) yra laikomasi gero finansų valdymo principo <…>.“

9 Reglamento Nr. 2342/2002 83 straipsnyje numatyta:

„Bet kuriuo procedūros metu apskaitos pareigūnas, pranešęs atsakingajam leidimus duodančiam pareigūnui ir skolininkui, išieško nustatytas gautinas sumas tarpuskaitos būdu tais atvejais, kai skolininkas Bendrijoms taip pat turi pretenziją, kuri yra tikra, įvertinta tam tikra nustatyta suma, kurios grąžinimo terminas yra suėjęs ir kurios suma nustatyta mokėjimo pavedime."

Ginčo aplinkybės

10 Pirmosios instancijos teismo sprendimo 7–44 punktuose buvo nurodytos tokios ginčo aplinkybės:

„7. Perkėlus Nigerijos sostinę iš Lagos į Abudžą (Abudža), nuo 1993 m. Komisija nuomojosi pastatą Abudžoje, skirtą jos delegacijai, taip pat laikinai keleto valstybių narių, įskaitant Graikijos Respubliką, atstovybėms įkurdinti. Pagal susitarimą su šiomis valstybėmis narėmis (toliau – projektas Abudža I) Komisija aptariamoms atstovybėms pernuomojo keletą biurų ir teikė kai kurias paslaugas. Valstybės narės susitarė pasidalyti išlaidas, susijusias su atstovybėmis. Graikijos Respublikos įnašas sudarė 5,5 % visų išlaidų. Nustačiusi, kad Graikijos Respublika nesumokėjo su šiuo susitarimu susijusios skolos, Komisija 2004 m. nutarė išieškoti atitinkamas sumas tarpuskaitos būdu (žr. šio sprendimo 44 punktą).

8. 1994 m. balandžio 18 d. Belgijos Karalystė, Danijos Karalystė, Vokietijos Federacinė Respublika, Graikijos Respublika, Ispanijos Karalystė, Prancūzijos Respublika, Airija, Italijos Respublika, Nyderlandų Karalystė, Portugalijos Respublika ir Komisija (toliau – partneriai) Europos Sąjungos sutarties J.6 straipsnio (po pakeitimo ES 20 straipsnis) pagrindu sudarė Tarpusavio supratimo memorandumą (toliau – pradinis memorandumas) dėl bendro ambasadų komplekso jų diplomatinėms misijoms Abudžoje statybos, naudojant

bendras pagalbines paslaugas (toliau – projektas Abudža II). Pradinį memorandumą po Austrijos Respublikos, Suomijos Respublikos ir Švedijos Karalystės įstojimo papildė Įstojimo protokolas.

9. Pradinio memorandumo 1 straipsnis numato, kad valstybių narių ambasados ir Komisijos delegacija yra atskiros diplomatinės misijos, kurioms taikoma 1961 m. balandžio 18 d. Vienos konvencija dėl diplomatinių santykių ir, kiek tai susiję su valstybėmis narėmis, taip pat 1963 m. balandžio 24 d. Vienos konvencija dėl konsulinių santykių.

10. Pradinio memorandumo 10 straipsnis nurodė, kad Komisija, kaip projekto Abudža II koordinatorė, veikia kitų partnerių „vardu“.

11. Pagal pradinio memorandumo 11 straipsnį Komisija yra atsakinga už projekto Abudža II realumo architektūrinių studijų atlikimą, pradinę išlaidų sąmatą ir projektavimo etapus. Šis straipsnis taip pat numato papildomo Tarpusavio supratimo memorandumo pasirašymą dėl „detaliojo pastato projekto, išlaidų ir teisių į pastato dalis pasidalijimą tarp kiekvieno dalyvaujančio partnerio užbaigus projektą (Abudža II)“ (toliau – papildomas memorandumas). Galiausiai 11 straipsnis numato Nuolatinio direktorių komiteto, kurį sudaro visų partnerių atstovai, o vadovauja Komisija, įsteigimą siekiant koordinuoti ir kontroliuoti projektą Abudža II. Nuolatinis direktorių komitetas teikia periodines ataskaitas darbo grupei „Administraciniai reikalai“, įsteigtai Taryboje, vykdant bendrą užsienio ir saugumo politiką (BUSP) (toliau – BUSP administracinių reikalų grupė).

12. Pradinio memorandumo 12 straipsnyje sakoma:

„Projektas (Abudža II), aprobavus (papildomą memorandumą), numatytą 11 straipsnyje, bus tiesiogiai finansuojamas iš dalyvaujančių partnerių įnašų pagal kiekvienam partneriui priskirtą projekto dalį. Komisijos įnašas bus mokamas iš atitinkamos biudžeto eilutės.

Parengiamųjų darbų išlaidos (1 etapas) bus apmokamos iš Komisijos biudžeto administravimo asignavimų. Ši suma įvertinta 140 000 ekiu. Jei projektas (Abudža II) bus įgyvendintas, šias išlaidas grąžins visi parneriai įnašais pagal jų dalį projekte.“

13. Pradinio memorandumo 13 straipsnyje nustatyta:

„Po (papildomo memorandumo) aprobavimo visi partneriai užtikrina visišką jiems priskirtų išlaidų padengimą. Kiekvieno partnerio mokėtina suma apima:

a) visas išlaidas, susijusias su jiems priklausančiu plotu, ir

b) jų išlaidų dalį, susijusią su bendromis ir viešomis teritorijomis, apskaičiuotą proporcingai santykiui tarp jiems priklausančio ploto ir visos ne bendros teritorijos.“

14. Pradinio memorandumo 14 straipsnyje numatyta, kad Komisija, pritariant ir dalyvaujant valstybėms dalyvėms, sumoka tretiesiems asmenims (sutarties šalims) mokėtinas sumas.

15. Pradinio memorandumo 15 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Jei partneris nusprendžia pasitraukti iš projekto (Abudža II) nepasirašydamas 11 straipsnyje numatyto (papildomo memorandumo), šio tarpusavio supratimo memorandumo sąlygos, taip pat ir 12 bei 13 straipsniuose numatyti finansiniai įsipareigojimai nebetaikomi pasitraukiančiam partneriui.“

<…>

21. 1995 m. gruodžio 27 d. Komisija sudarė pagrindinę sutartį. Ji buvo susijusi su projekto Abudža II pradiniu ir tarpiniu projektavimo etapais (4.4 ir 4.5 straipsniai), taip pat su galimais detaliaisiais planais (4.6 straipsnis).

22. 1996 m. rugsėjo 19 d. BUSP administracinių reikalų darbo grupė pritarė tarpiniam projektavimui.

23. 1996 m. lapkričio 21 d. BUSP administracinių reikalų darbo grupė pasiūlė Komisijai imtis *ad hoc* priemonių tam, kad architektai pradėtų rengti detalųjį

planą. Grupė nurodė, kad formali sutartis dėl šio etapo bus sudaryta užbaigus papildomą memorandumą. Per susirinkimą Komisija minėtai grupei nurodė apie 2,8 milijono eurų išlaidų sumą, kurią ji sumokėjo avansu iki 1996 m. lapkričio 15 d. už projekto Abudža II parengimą.

24. 1997 m. vasario 24 d. ta pati grupė susirinko ir nusprendė nelaukti papildomo memorandumo užbaigimo ir parengti detaliuosius planus bei sutarties dokumentus. Šio susirinkimo protokole yra toks sprendimas:

„Komisija turi susitarti su architektais dėl dokumentų parengimo ir pagal projektui nustatytą tvarką avansu sumokėti būtinas sumas už šiuos darbus. Kaip ir kitais atvejais, Komisijos sumokėtus avansus pagal (pradiniame memorandume) numatytas procedūras vėliau grąžins kiti dalyviai."

25. Vėlesniais mėnesiais keletas valstybių narių pasitraukė iš projekto Abudža II. 1997 m. balandžio 28 d. BUSP administracinių reikalų grupė nurodė Komisijai sudaryti „dvišalius susitarimus su Danijos Karalyste dėl jai priklausančios išlaidų, kurias patyrė Komisija kitų partnerių vardu, dalies grąžinimo". Panašus sprendimas buvo priimtas 1997 m. rugsėjo mėn. pasitraukus Airijai, taip pat Portugalijos Respublikai, Suomijos Respublikai ir Švedijos Karalystei.

<…>

27. 1998 m. birželio 18 d. BUSP administracinių reikalų grupė paminėjo Belgijos pasitraukimo iš projekto Abudža II galimybę. Iš šio susirinkimo protokolo yra aišku, kad Nuolatinis direktorių komitetas pastebėjo, jog Belgijos Karalystė sumokėjo savo dalį išlaidų, nustatytų po tarpinio projekto aprobavimo.

28. 1998 m. birželio 10 d. Komisija išsiuntė Graikijos Respublikai mokėjimo nurodymą <…> sumai, atitinkančiai pastarosios dalį pradiniame projekto etape, t. y. 5,06 % visų išlaidų. Buvo nustatytas mokėjimo terminas – 1998 m. gruodžio 31 diena.

29. 1998 m. gruodžio 9 d. Vokietijos Federacinė Respublika, Graikijos Respublika, Prancūzijos Respublika, Italijos Respublika, Nyderlandų Karalystė, Austrijos Respublika ir Komisija pasirašė papildomą memorandumą. Papildomo memorandumo 11 straipsnis numato projekto finansavimo fondo įkūrimą.

30. Pagal papildomo memorandumo 14 straipsnį, jis laikinai taikomas nuo pirmos antrojo mėnesio po pasirašymo dienos ir įsigalioja pirmą antrojo mėnesio, po dienos, kai valstybės narės ir Komisija paskelbė, jog jį ratifikuoja, dieną.

31. 1999 m. balandžio 28 d. Komisija paskelbė pranešimą apie konkursą atitinkamų valstybių narių ambasadų ir Bendrijos delegacijos statybai (OL S 82, 1999). Ten buvo paminėta, kad Graikijos ambasados plotas bus 677 m^2.

32. 1999 m. rugsėjo 3 d. Komisija „pakartojo“ savo 1998 m. kvietimą BUSP administracinių reikalų grupei tam, kad valstybės narės jai grąžintų sumas, kurias ji sumokėjo konsultantams per tarpinį projektavimo etapą. Ji nurodė, kad kai kurios valstybės narės jau sumokėjo mokėtinas sumas, bet kitos, tarp kurių ir Graikijos Respublika, nesumokėjo iki galutinės datos, t. y. 1998 m. gruodžio 31 dienos. Komisija pridūrė, kad kitas mokėjimo nurodymas bus išsiųstas visiems partneriams dėl, pirma, detaliojo plano išlaidų ir, antra, perprojektavimo, susijusio su Belgijos Karalystės, Ispanijos Karalystės ir Portugalijos Respublikos pasitraukimu, išlaidų.

33. 1999 m. rugsėjo 20 d. susirinko Nuolatinis direktorių komitetas, ketindamas atrinkti statybos bendroves. Graikijos Respublikos atstovas pasirašė susirinkimo protokolą. 2000 m. kovo 17 d. Oficialiajame leidinyje S 54 buvo paskelbtas pranešimas apie konkursą tolesnei statybai.

34. 2000 m. vasario 17 d. mokėjimo nurodymu Komisija pareikalavo iš Graikijos Respublikos sumokėti 168 716,94 euro sumą už konkurso, susijusio su detaliaisiais planais, dokumentų parengimą.

35. 2000 m. birželio 22 d. Nuolatinis direktorių komitetas nutarė iš dalies pakeisti projektą (toliau – supaprastintas projektas Abudža II); tai buvo būtina dėl Prancūzijos Respublikos pasitraukimo. Supaprastintas projektas Abudža II būtent numatė pastatų ir bendros infrastruktūros, taip pat – ploto sumažinimą. Šiame susirinkime Graikijos Respublikos atstovas pažymėjo pritariąs projektui su sąlyga, jei tam pritars jo vadovybė. Birželio 29 d. Komisija nusiuntė 2000 m. birželio 22 d. susirinkimo protokolą Graikijos Respublikai ir paprašė pateikti formalų atsakymą dėl supaprastinto projekto Abudža II.

36. 2000 m. rugsėjo 5 d. Komisija vėl perdavė savo prašymą Graikijos Respublikos atstovams. Po naujo 2000 m. rugsėjo 14 d. priminimo Komisija 2000 m. rugsėjo 25 d. Graikijos Respublikai nusiuntė faksu laišką, kuriame buvo nustatytas atsakymo terminas iki 2000 m. rugsėjo 30 d., nurodydama, kad tylėjimas bus suprantamas kaip pasitraukimas iš projekto. 2000 m. spalio 2 d. Graikijos atsakingos institucijos informavo Komisiją, kad jos negali pateikti atsakymo dėl supaprastinto projekto Abudža II. Todėl tą pačią dieną Komisija atsakė, kad ji nurodė architektams perdaryti supaprastintą projektą Abudža II, neįtraukiant Graikijos Respublikos.

37. 2002 m. sausio 28 d. laišku Komisija Graikijos Respublikai nusiuntė <…> debeto avizą, susijusią su projekto Abudža II statybos išlaidomis. Po to Komisija šią debeto avizą panaikino.

38. Graikijos Respublika, įsteigusi savo ambasadą Abudžoje, 2002 m. liepos 13 d. išsikėlė iš laikinųjų pastatų, kuriuos ji užėmė dalyvaudama projekte Abudža I.

39. 2002 m. spalio 11 d. laišku Komisija formaliai pranešė Graikijos Respublikai apie neapmokėtas debeto avizas, susijusias su projektais Abudža I ir Abudža II <…>.

40. Po derybų tarp šalių Komisija 2003 m. sausio 31 d. laišku priminė Graikijos Respublikai, kad pastaroji nesumokėjo savo skolų, susijusių su projektais Abudža I ir Abudža II, bei pareikalavo sumokėti bendrą 516 374,96 euro ir 12 684,89 USD sumą iki 2003 m. vasario mėn. pabaigos. Komisija pridūrė, kad nesumokėjus iki nurodytos datos ji sieks išieškoti ginčijamas sumas visomis galimomis teisinėmis priemonėmis.

41. Per kitus mėnesius Graikijos Respublika ir Komisija aptarinėjo mokėtinas sumas.

<…>

43. 2004 m. vasario 16 d. Komisija Graikijos Respublikai nusiuntė laišką, nurodantį dar nesumokėtas pastarosios skolas, susijusias su projektais Abudža I ir Abudža II. <…>

44. Vykdant kontinentinės Graikijos regiono veiklos programą, 2004 m. kovo 10 d. Komisija Graikijos Respublikai pervedė lėšas. Tačiau, užuot sumokėjusi 4 774 562,67 euro sumą <…>, Komisija pervedė tik 3 121 243,03 euro. Taip ji tarpuskaitos būdu išieškojo dar nesumokėtą Graikijos Respublikos likutį, iš kurio 565 656,80 euro susiję su projektais Abudža I ir Abudža II <…>.“

Ieškinys Pirmosios instancijos teisme ir skundžiamas sprendimas

11 2004 m. balandžio 22 d. Graikijos Respublika Teisingumo Teismo kanceliarijai pateikė ieškinį, kuriuo prašo panaikinti ginčijamą aktą.

12 2004 m. birželio 8 d. Nutartimi, taikydamas 2004 m. balandžio 26 d. Tarybos sprendimo 2004/407/EB, Euratomas, iš dalies keičiančio Protokolo dėl Teisingumo Teismo statuto 51 ir 54 straipsnius (OL L 132, p. 5), 2 straipsnį, Teisingumo Teismas perdavė bylą Pirmosios instancijos teismui.

13 Skundžiamu sprendimu Pirmosios instancijos teismas atmetė Graikijos Respublikos ieškinį. Jis nusprendė, kad reikia pripažinti šios valstybės narės atsakomybę už skolas, susijusias tiek su projektu Abudža I, tiek su projektu Abudža II, ir kad išieškojimui tarpuskaitos būdu numatytos sąlygos priimant skundžiamą aktą buvo įvykdytos.

14 Skundžiamo sprendimo 74 punkte pripažinęs savo kompetenciją nagrinėti ieškinį dėl tarpuskaitos akto panaikinimo, Pirmosios instancijos teismas to paties sprendimo 84 punkte dėl Abudža I projekto pažymėjo, kad Graikijos Respublika neginčija, jog ji veikė kaip pilnateisė projekto Abudža II dalyvė ilgiau nei šešerius metus. Jis visų pirma konstatavo, kad Graikijos Respublika dalyvavo projekte beveik dvejus metus po papildomo memorandumo pasirašymo 1998 m. gruodžio 9 dieną. Taigi, Pirmosios instancijos teismo nuomone, savo veiksmais Graikijos Respublika partneriams leido manyti, kad ji ir toliau dalyvauja projekte Abudža II.

15 84 punkte Pirmosios instancijos teismas padarė išvadą, jog vertinant šios valstybės narės įsipareigojimus reikėtų remtis ne vien pradiniu ir papildomu memorandumais, bet ir atsižvelgti į lūkesčius, kuriuos šios valstybės narės veiksmai sukėlė kitiems partneriams.

16 Šiuo klausimu skundžiamo sprendimo 85–87 punktuose Pirmosios instancijos teismas priminė, kad sąžiningumo principas yra paprotinė tarptautinės teisės norma, kuri yra privaloma Europos bendrijai ir kitiems partneriams, kad jis buvo kodifikuotas Vienos konvencijos 18 straipsnyje ir kad šis principas tarptautinėje viešojoje teisėje kyla iš teisėtų lūkesčių apsaugos principo.

17 Toliau to paties sprendimo 88 punkte Pirmosios instancijos teismas nusprendė, jog, kadangi Graikijos Respublika pasirašė pradinį memorandumą ir jį ratifikavo, ji buvo viena iš projekto Abudža II partnerių, o šis partnerio statusas numatė tam tikras papildomas dalyvių bendradarbiavimo ir solidarumo pareigas.

18 Paskui, skundžiamo sprendimo 92 punkte, jis pažymėjo, kad po pradinio projektavimo etapo partneriai nusprendė tęsti projektą ir padengti su detaliuoju pastato projektu susijusias išlaidas, prieš parengiant papildomą memorandumą. Konkrečiai kalbant, 1997 m. vasario 24 d. per susirinkimą, kuriame dalyvavo du Graikijos Respublikos atstovai, Komisijai buvo leista susitarti su architektais dėl detaliojo plano nelaukiant papildomo memorandumo.

19 Šiuo atžvilgiu minėto sprendimo 93 punkte Pirmosios instancijos teismas nusprendė, jog taip peržengdami preliminarų projekto etapą partneriai neišvengiamai sudarė numanomą susitarimą dėl jo įvykdymo. Minėto sprendimo 93 punkte Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad partneriai, remdamiesi pradiniame memorandume numatytų avansų vėlesniu grąžinimu, iš tiesų rėmėsi jo 12 straipsniu, pagal kurį, jei projektas įvykdomas, partneriai atlygina Komisijos sumokėtas sumas už parengiamuosius darbus. Jis pridūrė, jog partneriai, per 1997 m. vasario 24 d. susirinkimą nusprendę įgyvendinti projektą, nebegalėjo pasitraukti iš jo neatlyginę savo preliminarių ir vėlesnių išlaidų dalies.

20 Minėto sprendimo 95 punkte Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad 1998 m. gruodžio 9 d. Graikijos Respublika ir kiti partneriai, kurie nepasitraukė iš projekto, pasirašė papildomą memorandumą ir kad kitais mėnesiais Graikijos Respublika veikė kaip pilnateisis projekto partneris ir tik 2000 m. vasarą ji susilaikė nuo dalyvavimo.

21 Remdamasis tuo, jis skundžiamo sprendimo 96 punkte padarė išvadą, kad nors Graikijos Respublika turėjo teisę pasitraukti iš projekto, vis dėlto, atsižvelgiant visų pirma į jos įsipareigojimų, prisiimtų po pradinio etapo, evoliuciją ir nepaisant papildomo memorandumo neratifikavimo, ji negalėjo pasitraukti nelikdama atsakinga už išlaidas, susijusias su jos dalyvavimu projekte Abudža II.

22 To paties sprendimo 97 punkte Pirmosios instancijos teismas pripažino, kad Graikijos Respublikai taikomą pareigą veikti sąžiningai patvirtina tai, kad ji pasirašė ir ratifikavo pradinį memorandumą ir kad nuo 1994 m. balandžio 18 d. iki 2000 m. rugsėjo 30 d. buvo projekte „dalyvaujantis partneris“.

23 Toliau, minėto sprendimo 98 punkte, jis nurodė, kad jeigu Graikijos Respublika manė neturinti jokių finansinių įsipareigojimų iki papildomo memorandumo ratifikavimo, ji turėjo pateikti prieštaravimus dėl 1998 m. birželio 10 d. ir 2000 m. vasario 17 d. Komisijos atsiųstų mokėjimo nurodymų, susijusių su projektu Abudža II. Tame pačiame 98 punkte jis pridūrė, jog Graikijos Respublika niekada neparodė ketinimo pasitraukti iš projekto ar neratifikuoti papildomo memorandumo, nepaisant keleto valstybių narių pasitraukimo, ir dėl to atlikto su ja susijusios projekto dalies pakeitimo.

24 Skundžiamo sprendimo 99 punkte Pirmosios instancijos teismas padarė išvadą, jog Graikijos Respublika veikė kaip pilnateisė projekto dalyvė ir taip sukėlė partnerių lūkesčius, kad įvykdys su tuo susijusius savo finansinius įsipareigojimus.

25 To paties sprendimo 100 punkte Pirmosios instancijos teismas pridūrė, kad šios valstybės narės finansiniai įsipareigojimai taip pat kyla iš pradinio memorandumo ir ypač iš jo 15 straipsnio 1 dalies.

26 Skundžiamo sprendimo 101 dalyje jis pažymėjo, kad papildomas memorandumas pagal jo 14 straipsnį buvo laikinai taikomas šiai valstybei narei nuo antro mėnesio pirmos dienos po pasirašymo, t. y. nuo 1999 m. vasario 1 d., ir šio laikino taikymo negali paneigti aplinkybė, jog Graikijos Respublika jo neratifikavo.

27 Remdamasis visais šiais motyvais, minėto sprendimo 103 punkte Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad Graikijos Respublika turi būti laikoma atsakinga už visas išlaidas, susijusias su jos dalyvavimu projekte Abudža II.

28 Be to, jis kaip nepagrįstą atmetė pagrindą, pagal kurį ginčijamos gautinos sumos nebuvo tikros ir tikslios taikytinų reglamentų prasme, ir atitinkamai nusprendė, kad išieškojimui tarpuskaitos būdu numatytos sąlygos priimant ginčijamą aktą buvo įvykdytos.

29 Atsižvelgęs visus šiuos motyvus, Pirmosios instancijos teismas atmetė Graikijos Respublikos ieškinį.

Šalių reikalavimai Teisingumo Teisme

30 Apeliantė Teisingumo Teismo prašo:

— panaikinti skundžiamą sprendimą,

— priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

31 Komisija Teisingumo Teismo prašo:

— pripažinti apeliacinį skundą nepriimtinu,

— nepatenkinus pirmojo reikalavimo, atmesti apeliacinį skundą kaip akivaizdžiai nepagrįstą,

— priteisti iš ieškovės bylinėjimosi išlaidas.

Dėl apeliacinio skundo

32 Grįsdama apeliacinį skundą Graikijos Respublika remiasi dviem pagrindais.

33 Pirmuoju pagrindu nurodoma, kad Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą aiškindamas ir taikydamas pradinio memorandumo 12, 13 ir 15 straipsnius bei sąžiningumo bei teisėtų lūkesčių principus.

34 Antruoju pagrindu Graikijos Respublika tvirtina, kad Pirmosios instancijos teismo įvertinimas, jog partneriai 1997 m. vasario 24 d., t. y. prieš pasirašydami papildomą memorandumą, sudarė numanomą susitarimą, pagal kurį jie nebegalėjo pasitraukti iš projekto, nepadengę savo išlaidų dalies, yra klaidingas.

Dėl apeliacinio skundo priimtinumo

35 Komisija mano, kad Graikijos Respublikos apeliacinis skundas yra nepriimtinas, nes nėra pagrįstas nė vienu iš Teisingumo Teismo statuto 58 straipsnyje išvardytų motyvų; pagrindai, kuriais jis paremtas, yra susiję tik su memorandumų aiškinimu, kurie nėra Bendrijos teisės dalis.

36 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad Pirmosios instancijos teismas turi kompetenciją nagrinėti ieškinius pagal EB 230 straipsnį, išskyrus tuos, kuriuos šis statutas priskiria Teisingumo Teismui. Pirmosios instancijos teismo pagal šią nuostatą priimti sprendimai šiame statute numatytomis sąlygomis ir numatytose ribose gali būti apskųsti Teisingumo Teismui paduodant apeliacinį skundą tik teisės klausimais.

37 Šioje byloje Pirmosios instancijos teismui pagal EB 230 straipsnį pateiktas prašymas panaikinti ginčijamą aktą, kuriuo Komisija atliko Graikijos Respublikos mokėtinų sumų, priskirtinų Bendrijos biudžetui, nors ir susijusių su bendra užsienio ir saugumo

politika, išieškojimą tarpuskaitos būdu ir kuris buvo priimtas remiantis Finansinio reglamento 73 straipsnio 1 dalimi bei Reglamentu Nr. 2342/2002.

38 Prašydama panaikinti Pirmosios instancijos teismo sprendimą apeliantė kritikuoja šį sprendimą, nes juo buvo atmestas jos prašymas panaikinti minėtą aktą, kurio teisinis pagrindas yra Bendrijos reglamentai.

39 Dėl pačių pagrindų apimties reikia pasakyti, kad Graikijos Respublika ginčija Pirmosios instancijos teismo pateiktą teisinį išaiškinimą dėl vienintelio jam nurodyto ieškinio pagrindo, susijusio iš esmės su klaidinga jos finansinių įsipareigojimų pagal projektą Abudža II analize.

40 Teisingumo Teismo statuto 58 straipsnis, kuriame numatyta, jog apeliacinis skundas Teisingumo Teismui gali būti paduodamas dėl Pirmosios instancijos teismo kompetencijos trūkumo, dėl jo padaryto teismo proceso tvarkos pažeidimo, neigiamai paveikusio apelianto interesus, taip pat dėl Pirmosios instancijos teismo padaryto Bendrijos teisės pažeidimo, nedraudžia, kad nagrinėjant apeliacinio skundo pagrindus, nurodytus prašymui panaikinti Pirmosios instancijos teismo sprendimą pagrįsti, kuriais ginčijamas Graikijos Respublikos skolininko statusas Reglamento Nr. 2342/2002 78 straipsnio prasme, būtų analizuojama teisės aktų, dėl kurių pačių negali būti pareikštas ieškinys pastarajame teisme, kaip antai šio sprendimo 33 ir 34 punktuose nurodyti du memorandumai, taikymo sritis.

41 Reikia taip pat pažymėti, kad ginčijamo akto pagrįstumo analizė, ypač siekiant patikrinti, ar egzistuoja pati skola ir sąlygos, kurias įvykdžius galima atlikti išieškojimą tarpuskaitos būdu, neišvengiamai apima minėtų teisės aktų aiškinimą, tačiau nereikalauja dėl jų pareikšti kokį nors ieškinį.

42 Be to, Komisija tvirtina, kad apeliacinis skundas yra nepriimtinas dėl nurodytų pagrindų neveiksmingumo. Ji nurodo, kad net jeigu šie pagrindai būtų priimti, jų pagrįstumas bet kuriuo atveju neleistų panaikinti skundžiamo sprendimo, nes apeliaciniu skundu nėra ginčijami kiti motyvai, kuriais teisėtai pagrįsta minėto sprendimo rezoliucinė dalis.

43 Kadangi, nors ir būtų pagrįsti, šie argumentai yra susiję ne su apeliacinio skundo priimtinumu, o su jo pagrįstumu, jais remiantis ieškinio negalima pripažinti nepriimtinu.

44 Todėl apeliacinis skundas turi būti pripažintas priimtinu.

Dėl esmės

Šalių argumentai

45 Graikijos Respublika, pirma, teigia, kad Pirmosios instancijos teismas turėjo nuspręsti, jog Abudža II projekte dalyvaujančių valstybių narių įsipareigojimai kilo iš pradinio ir papildomo memorandumų nuostatų, o ne iš kiekvienos valstybės narės veiksmų.

46 Valstybės narės įsipareigojimas gali būti apibrėžtas tik remiantis memorandumų atitinkamų nuostatų tekstu. Į valstybės narės veiksmus, vertinamus sąžiningumo principo požiūriu, negalėjo būti atsižvelgta nustatant, nuo pat pradžių, Graikijos Respublikos įsipareigojimus pagal projektą Abudža II, nes šis principas negali nustatyti pareigų, kurių ta valstybė narė neprisiėmė pagal sutartį.

47 Šiuo atžvilgiu Graikijos Respublika teigia, kad Pirmosios instancijos teismas turėjo remtis vien pradinio memorandumo tekstu ir konstatuoti, jog, neratifikavus papildomo memorandumo, finansinė pareiga jai nekyla.

48 Šios valstybės narės nuomone, pagal pradinio memorandumo 12 ir 13 straipsnius dalyvaujančių valstybių pareiga finansiškai prisidėti prie projekto Abudža II finansavimo atsiranda aprobavus papildomą memorandumą, o toks aprobavimas, kuris yra vienas iš būdų valstybei narei pareikšti sutikimą laikyti tarptautinę sutartį įpareigojančia, prilygsta, be kita ko, ratifikavimo, priėmimo arba prisijungimo dokumentams pagal Vienos konvenciją. Dėl to minėtas aprobavimas yra sąlyga, nuo kurios priklauso pradiniame memorandume nurodytų finansinių įsipareigojimų atsiradimas.

49 Be to, kaip matyti iš minėtos konvencijos 16 straipsnio, šiais teisiniais dokumentais patvirtinamas valstybės sutikimas laikyti sutartį įpareigojančia nuo tada, kai, be kita ko, apie juos pranešama susitariančiosioms valstybėms arba depozitarui. Taigi Graikijos Respublika teigia, kad papildomo memorandumo 14 straipsnis, susijęs su jo taikymu, aiškiai skiria šio memorandumo pasirašymą, kuris lemia tik laikiną taikymą, ir jo įsigaliojimą, kuris įvyksta šalims paskelbus, jog jį ratifikavo. Tačiau, nors Graikijos Respublika pasirašė papildomą memorandumą ir iš pradžių dalyvavo projekto Abudža II konkretinimo darbuose, ji šio memorandumo niekada neratifikavo.

50 Taigi Graikijos Respublika daro išvadą, kad pradinio memorandumo 12 ir 13 straipsniuose, skaitomuose kartu su jo 15 straipsniu, apibrėžtos konkrečios sąlygos, kiek tai susiję su ja, nebuvo įvykdytos, o sąžiningumo principas negali paneigti sutarties nuostatų.

51 Antra, Graikijos Respublika tvirtina, kad Pirmosios instancijos teismo vertinimas, jog partneriai 1997 m. vasario 24 d. sudarė numanomą susitarimą, yra klaidingas, nes šio susitarimo nepatvirtino atitinkama papildomo memorandumo nuostata.

52 Savo ruožtu Komisija teigia, pirma, kad pagal nusistovėjusią tvarką susitariančioji valstybė prisiima finansinę atsakomybę, jei savo veiksmais pažeidžia sąžiningumo principą ir sukelia žalos savo partneriams.

53 Ji priduria, kad santykiuose su tarptautiniais partneriais valstybė narė negali nepaisyti bendrųjų teisės principų, kuriuos ji pati pripažįsta savo vidaus teisės sistemoje, ir pabrėžia, kad Graikijos teisės sistema pripažįsta sąžiningumo principą tiek privatinės, tiek viešosios teisės srityje.

54 Iš to išplaukia, kad, norėdamas įvertinti Graikijos Respublikos finansinius įsipareigojimus, Pirmosios instancijos teismas teisingai atsižvelgė į jos santykius su partneriais ir, remdamasis šios valstybės narės pastoviais veiksmais 1994–2000 metais, padarė išvadą, jog taikant sąžiningumo principą ši valstybė narė privalo grąžinti ginčijamas išlaidas.

55 Antra, Komisija tvirtina, kad susitarimas egzistuoja nuo to momento, kai šalys pareiškia formalų sutikimą. Todėl Pirmosios instancijos teismas, remdamasis 1997 m. vasario 24 d. susitikimo, kuriame dalyvavo Graikijos Respublika, protokolu, padarė teisingą išvadą, jog egzistavo susitarimas, sukuriantis teises ir pareigas šiame susitikime dalyvavusioms valstybėms narėms.

Teisingumo Teismo vertinimas

56 Valstybėms narėms įgyvendinant projektą Abudža II tenkantys finansiniai įsipareigojimai pirmiausia turi būti nustatyti remiantis pradinio ir papildomo memorandumų turiniu ir taikymo sritimi.

57 Reikia pažymėti, kad Pirmosios instancijos teismas visai neatmetė tokio požiūrio į minėtus finansinius įsipareigojimus, o juo tiesiogiai vadovavosi skundžiamame sprendime, visų pirma jo 100 ir paskesniuose punktuose pateiktoje analizėje, prieš tai pateikęs pradinio ir papildomo memorandumų aiškinimą.

58 Šiuo atžvilgiu, kaip skundžiamo sprendimo 88 punkte nurodė Pirmosios instancijos teismas, neginčijama, kad 1994 m. balandžio 18 d. Graikijos Respublika pasirašė pradinį memorandumą bei jį aprobavo ir taip kartu su keliomis kitomis valstybėmis narėmis tapo viena iš projekto Abudža II partnerių, kurio tikslas – pastatyti ambasadų ir Komisijos delegacijos kompleksą „dėl bendro intereso“.

59 Taip pat aišku, kaip minėto sprendimo 95 punkte pažymėjo Pirmosios instancijos teismas, kad Graikijos Respublika 1998 m. gruodžio 9 d. pasirašė papildomą memorandumą, nors jau šiame etape dalis valstybių narių pasitraukė iš projekto Abudža II, grąžinusios savo dalį su projekto įgyvendinimo etapu susijusių išlaidų, nes

šio papildomo supratimo memorandumo pasirašymas buvo numatytas pradiniame memorandume, kaip matyti iš jo 11 straipsnio.

60 Be to, būtent aiškindamas pradinio memorandumo 15 straipsnio 1 dalį (o tai padaryti buvo būtina), Pirmosios instancijos teismas teisingai nusprendė, kaip matyti iš skundžiamo sprendimo 100 punkto, kad, jeigu vienas iš dalyvių, pasirašęs papildomą memorandumą, nuspręstų pasitraukti iš projekto Abudža II, jam ir toliau liktų galioti pradinio memorandumo sąlygos, įskaitant 12 ir 13 straipsniuose nurodytus finansinius įsipareigojimus.

61 Taip pat pasakytina, kad, remiantis papildomo memorandumo 14 straipsniu, nors šio memorandumo įsigaliojimo data buvo nustatyta pirmą antrojo mėnesio, po dienos, kai valstybės narės ir Komisija paskelbė jį aprobavusios, dieną, jis buvo laikinai taikomas nuo pirmos antrojo mėnesio po pasirašymo dienos. Pasirašydama papildomą memorandumą, Graikijos Respublika, kaip nusprendė Pirmosios instancijos teismas, neišvengiamai pritarė šiam laikinam taikymui, taigi ir prisiėmė pasitraukimo iš projekto Abudža II prieš bet kokį aprobavimą pasekmes.

62 Iš tiesų, kaip išvados 67 ir 73 punktuose nurodo generalinis advokatas, iš pradinio memorandumo 15 straipsnio 1 dalies ir papildomo memorandumo 14 straipsnio matyti, kad dalyvaujančios valstybės narės ir Komisija susitarė teikti ypatingą svarbą pačiam papildomo memorandumo pasirašymui ir laikinam taikymui, nepriklausomai nuo jo aprobavimo, visų pirma atsižvelgiant į galimą dalyvių pasitraukimą iš projekto Abudža II.

63 Nors Graikijos Respublika galėjo laisvai pasitraukti iš šio projekto dėl to, kad ji neaprobavo papildomo memorandumo, ji negalėjo atsisakyti įvykdyti finansinių įsipareigojimų, susijusių su jos dalyvavimu projekte Abudža II iki pasitraukimo dienos, nes šie įpareigojimai buvo nustatyti atsižvelgiant į jos įsipareigojimų, prisiimtų nuo pradinio etapo, evoliuciją.

64 Be to, grįsdamas Graikijos Respublikai priskirtą, iš memorandumų kylančią pareigą, Pirmosios instancijos teismas galėjo remtis paprotiniu sąžiningumo principu, kuris sudaro bendrosios tarptautinės teisės dalį (2008 m. birželio 3 d. Sprendimo *Intertanko ir kt.*, C-308/06, Rink. p. I-4057, 52 punktas).

65 Šiuo atžvilgiu, Pirmosios instancijos teismo nepriklausomu vertinimu, Graikijos Respublika nepareiškė jokios išlygos dėl savo dalyvavimo projekte Abudža II nuo 1994 m. balandžio 18 d. iki 2000 m. rugsėjo 30 d., nors jos įsipareigojimai iš esmės pasikeitė kelioms valstybėms narėms pasitraukus iš šio projekto, ir ypač ji nepaprieštaravo Komisijos išsiųstiems mokėjimo nurodymams bei taip sukėlė partnerių lūkesčius, kad įvykdys iš projekto Abudža II kylančius savo finansinius įsipareigojimus.

66 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad, aiškindamas pradinio ir papildomo memorandumų taikymo sritį, Pirmosios instancijos teismas padarė teisingą išvadą, jog Graikijos Respublika, nors ir neaprobavo papildomo memorandumo, privalo atlyginti išlaidas, susijusias su jos dalyvavimu projekte Abudža II, juo labiau dėl to, kad sukėlė partnerių lūkesčius, jog įvykdys savo finansinius įsipareigojimus.

67 Galiausiai kaltinimai dėl 1997 m. vasario 24 d. susitikime sudaryto numanomo susitarimo negali paneigti skundžiamo sprendimo rezoliucinės dalies pagrįstumo, nes ji

paremta šiame sprendime pakartotais motyvais, kuriuos Graikijos Respublika veltui kritikavo.

68 Atsižvelgiant į tai ir nesant reikalo atsakyti į šio sprendimo 42 punkte paminėtus Komisijos argumentus, apeliacinį skundą reikia atmesti.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

69 Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį, taikomą apeliacinėse bylose pagal šio reglamento 118 straipsnį, pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to prašė. Kadangi Komisija prašė priteisti bylinėjimosi išlaidas, o Graikijos Respublika pralaimėjo bylą, ši turi jas padengti.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

1. Atmesti apeliacinį skundą.

2. Priteisti iš Graikijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.

Parašai.